

HELYI TANTERV

GYENGÉNLÁTÓ, ALIGLÁTÓ TANULÓK SZÁMÁRA

Magyar irodalom 5-8. évfolyam

2020.

I. Óraterv

ÉVFOLYAM	5. osztály	6. osztály	7. osztály	8. osztály
HETI ÓRASZÁM	2,5 óra	2,5 óra	2 óra	2 óra
TANÍTÁSI HETEK SZÁMA	36 hét	36 hét	36 hét	36 hét
ÉVES ÓRASZÁM	90 óra	90 óra	72 óra	72 óra

II. A magyar irodalom tantárgy tanításának általános céljai

A tananyag elsajátítása során a diákok értsék meg a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Ismerjék meg kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit, valamint szellemileg és érzelmileg is kötődjenek a kulturális hagyományokhoz. Életkoruknak megfelelően értelmezzék múltjukat, jelen környezetüket, és önmagukat. Ennek elengedhetetlen feltétele a tanulók biztos szövegértése. Fontos, hogy a diákok korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. Legyenek képesek távlatokban gondolkodni, és célokat megfogalmazni saját sorsukkal, jövőjükkel kapcsolatban.

További célok, feladatok:

- Az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődés és tudás szélesítése, gazdagítása.
- A megismert irodalmi szövegek segítségével a családhoz, közösséghez, nemzethez tartozás megerősítése, elmélyítése, tudatosítása.
- Olvasóvá nevelés.
- Az európai és a magyar kultúra nagy korszakainak megismerése.
- A művelődéstörténeti korok kiemelkedő alkotásainak ismerete.
- Poétikai, retorikai ismeretek megalapozása.
- A nyolcadik osztály végére életkori sajátosságaiknak megfelelő szinten a magyar kultúra történelmi adottságainak ismerete, megértése.
- A tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban képesek legyenek rövid szövegeket alkotni.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoriterekét, azokat értőn elő tudják adni.

- Az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- A tanulók segítése a tanulás tanulásában.
- A diákok korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat.
- Legyenek képesek távlatot, célokat megfogalmazni saját sorsukkal, jövőjükkel kapcsolatban.

III. Módszertani alapelvek, sajátosságok

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása lehetséges. A látássérülés maga nem ok a tantárgyi felmentésre, hiszen ezen tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A gyengénlátó, aliglátó tanulónak is szüksége van azokra az ismeretekre, készségekre, melyek birtokában alkalmazkodni tud a társadalmi környezet változásaihoz.

- Ismerni kell a gyengénlátó, aliglátó tanulók szemészeti állapotát, betegségét, esetleges járulékos egészségkárosodását.
- Megfelelő tanulási környezetet kell kialakítani (fényviszonyok, speciális tanulópadok)
- Az aktív tanulás támogatásához a gyengénlátó, aliglátó tanulók egyéni látásteljesítményének megfelelő speciális segédeszközök használata szükséges: különböző nagyítók (kézi, elektromos, digitális), olvasó televíziók (tantermi, hordozható), diktafon, laptop, tablet.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók számára egyéni igény szerint a feladatlapok nagyítása szükséges.
- Szemészeti állapotuknak megfelelően nemcsak a betűméretet, hanem a vonalvastagságot, a sorköz méretét is az egyéni igényeknek megfelelően kell megválasztani. Biztosítani kell a kontrasztosságot (fekete-fehér, kék-sárga stb.). Kerülni kell a fényes lapfelületet, a színes mezőben történő szöveg megjelenítést.
- Figyelembe kell venni, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók látássérülésük, illetve egyéb csatlakozó sérülésük miatt gyorsabban elfáradhatnak, esetleg kevésbé terhelhetők, több és hosszabb pihenést igényelhetnek.

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók esetében az egyéni látásteljesítményből adódó adottságokat (munkatempó, pontosság stb.) nagymértékben figyelembe kell venni.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók felmérés, vizsga esetén engedményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.).
- Az ismeretanyag elsajátításához indokolt lehet a rövidebb terjedelmű olvasmányok (kötelező olvasmányok) választása, de a hosszabb művek esetében a hangos/digitális könyvek olvasása is megvalósítható. Az olvasási tempót, a hangsúlyos olvasást érintő követelmények meghatározásakor szükséges a látásteljesítmény figyelembevétele.
- Törekedni kell az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképre, amelyet a tanuló saját adottságainak megfelelő betűméretben és taneszközökkel teljesít. A gyengénlátó gyermekek kézírása kiváltható számítógéppel. Segítségével jól olvasható, esztétikus, számukra is látható, követhető és visszaolvasható írásmunkákat készítenek.
- Az iskolai könyvtár használatán túl segíteni kell a tanulókat, hogy megtanuljanak ismeretlen könyvtárban segítséget kérni és ezúton tájékozódni.
- Lehetőség szerint ismerjék meg az elektronikus könyvtárat és igénybevételét, a látássérült személyeket érintő információkat közlő weboldalakat.

A látássérülést kompenzáló képességek

- A tanuló ismerje saját állapotát, látássérüléséből fakadó szükségleteit.
- Fontos az egyénileg szükséges optikai segédeszköz ismerete, készségszintű használata. Legyen képes a számára szükséges speciális segédeszközöket ((különböző nagyítók, olvasó televíziók, diktafon, laptop, tablet) önállóan használni.
- Ismerje és használja a látássérült embereket érintő weboldalakat
- Sajátítsa el a 10 ujjas gépírást.
- Törekedni kell az önálló tanulásra, ismeretszerzésre.
- Fejleszteni kell a lényegkiemelés, tömörítés képességét.
- Memoriterek segítségével növelni a megtartó emlékezet teljesítőképességét.
- Cél a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való képesség kialakítása
- Az eredményes tanulás feltétele a személyiség és a látássérülés szempontjából leghatékonyabb tanulási módszerek és stratégiák begyakorlása.
- Szükséges a pozitív beállítottság elősegítése, a motiváció fenntartása, fejlett teherbíró, alkalmazkodó és kudarctűrő képesség kialakítása.

- Cél az önbizalom és önkritika egyensúlyának megteremtése; a reális énkép kialakítása.

IV. A magyar irodalom tantárgy fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat

IV. 1. A tanulás kompetenciái

- A tanuló képes új ismeretek befogadására és feldolgozására.
- A tanuló képes a feladat elvégzéséhez szükséges lépések kidolgozására.
- Elsajátítja a tömörítés, lényegkiemelés, vázlatkészítés lépéseit.
- Képes saját tanulását megszervezni.

IV. 2. Kommunikációs kompetenciák

- Helyesen és tudatosan használja anyanyelvét.
- Az olvasás eltérő céljaihoz illeszkedő olvasási stratégiákat alkalmaz.
- Figyelembe véve mások nézőpontjait nyitottan, érzékenyen és kritikusan viszonyul mások véleményéhez.

IV. 3. Digitális kompetenciák

- Ismeri a legelterjedtebb operációs rendszereket és alkalmazói programokat, a digitális kommunikációs formákat.
- Információkat keres, gyűjt, tárol – internetes könyvtárhasználat.
- Digitális csatornákon keresztül eléri az irodalmi műveket, feldolgozásait.

IV. 4. A gondolkodás kompetenciái

- Képes az adat, a tény és a bizonyíték jellemzőit felismerni.
- Az ismeretek gyűjtése során képes az elemzésre, a modellek felismerésére.
- Az irodalmi művek befogadása során szerzett tapasztalatok alapján képes elvonatkoztatásra, általánosításra, modellalkotásra, illetve azok megértésére, használatára.
- Képes az önálló döntéshozatalra.

IV. 5. Személyes és társas kompetenciák

- Képessé válik helyes énkép kialakítására.
- Kialakul az empátia, együttérzés képessége.
- A megismert művek, műalkotások segítik a felelősségtudat, felelősségvállalás képességének kialakulását.
- Mintát kap a segítségnyújtás képességére.
- Megérti a különböző társadalmakban és közegekben széles körűen elfogadott magatartási és kommunikációs szabályokat

- Megismeri a társadalom értékeit és erkölcsi normáit, tisztában van alapvető jogaival és társadalmi felelősségével.

IV. 6. Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

- Értékeli és ápolja a magyar történelmi és kulturális hagyományokat.
- Elismeri hazánk és az emberiség kiemelkedő íróinak, költőinek életművét, képes azok befogadására.
- Képes értékelni az irodalom és a társművészetek sokféle kifejezőmódját.

IV. 7. Munkavállalói kompetenciák

- Az együttműködés, közös munkavégzés képességének kialakulása. Képessé válik az egyéni és csoportfeladatokban különböző szerepeket betölteni.
- Kialakul a kezdeményező hozzáállás és az új ötletek iránti pozitív hozzáállás.

V. Tananyagtartalmak és fejlesztési feladatok évfolyamonként

V.1. Ötödik osztály

Heti óraszám	2,5 óra
Tanítási hetek száma	36 hét
Éves óraszám	90 óra

V.1. 1. A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	javasolt óraszám
I. Család, otthon, nemzet - kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	24 (lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 20 óra törzsanyag 4 óra ajánlott tananyag)
II. Petőfi Sándor: János vitéz	28
III. Szülőföld, táj	10 (lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 8 óra törzsanyag 2 óra ajánlott tananyag)
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	20
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	8 (lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 6 óra törzsanyag 2 óra ajánlott tananyag)

V.1. 2. Az ötödik osztály tananyagtartalma irodalomból

I. témakör: Család, otthon, nemzet - kisebbségi (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok (ajánlott anyag: Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak)
Arany János: Családi kör
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér
Fehérlófia
Az égig érő fa (magyar népmese) (ajánlott anyag: Tündérszép Ilona és Árgyélus)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz
Bibliai történetek A világ teremtése, Noé (ajánlott anyag: Az Édenkert története)
Jézus születése, A betlehemi királyok (ajánlott anyag: József Attila: Betlehemi királyok)

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

Fogalmak: népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, lírai én

II. témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

Fogalmak: verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

III. témakör: Szülőföld, táj

Petőfi Sándor: Szülőföldemen

Petőfi Sándor: Az alföld

(ajánlott anyag: Petőfi Sándor: Távolból, Ady Endre: Föl-földobott kő)

Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)

Nagy László: Balaton-parton

Weöres Sándor: Tájkép

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kiseb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak: hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

IV. témakör: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Fogalmak: Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

V. témakör: Választható magyar ifjúsági vagy meseregény

Fekete István: A koppányi aga testamentuma

(ajánlott anyag: Fekete István: Bogánics

Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér

Szabó Magda: Tündér Lala

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

V.1. 3. Kötelező olvasmányok

Petőfi Sándor: János vitéz

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Választható magyar ifjúsági vagy meseregény

V. 1. 4. Memoriterek

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Arany János: Családi kör (részlet)

V. 1. 5. Az ötödik évfolyamon a nevelési-oktatási szakasz végére a tanulónak az alábbi továbbhaladási feltételeknek kell megfelelnie a differenciálás elvének érvényesülésével:

- Memoriter: 15-20 versszak a János vitézből, 5 versszak Petőfi: Az alföld című verséből, 2-3 versszak Arany János Családi kör című verséből
- Fogalmak: mesetípusok, elbeszélő költemény, tájleíró vers, elbeszélés, regény, az epikai művek szerkezete, metaforikus jelentés, szóképek, alakzatok, ütemhangsúlyos verselés: ütem, sorfajta, rím
- Szerzők, művek: Arany János: Családi kör, Petőfi Sándor: Az alföld, János vitéz, 4-5 mese, mitológiai és bibliai történetek, Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, egy ifjúsági regény a magyar irodalomból

V. 2. Hatodik osztály

Heti óraszám	2,5 óra
Tanítási hetek száma	36 hét
Éves óraszám	90 óra

V. 2. 1. A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	javasolt óraszám
I. Hősök az irodalomban	20 (lehetőség az óraszám alábbi elosztása: 16 óra törzsanyag 4 óra ajánlott tananyag)
II. Arany János: Toldi	26
III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11

	(lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 9 óra törzsanyag 2 óra ajánlott tananyag)
IV. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	23
V. Választható világirodalmi ifjúsági regény	10 (lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 9 óra törzsanyag 1óra ajánlott tananyag)

V. 2. 2. A hatodik osztály tananyag tartalma irodalomból

I. témakör: Hősök az irodalomban
I.1. Hagyomány és irodalom
Arany János: Mátyás anyja
Arany János: A walesi bárdok (<i>ajánlott anyag: Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata</i>)
Hősök, mondák
<ul style="list-style-type: none"> • Arany János: Rege a csodaszarvasról • Beckó vára vagy Csörsz árka Szent László legendája vagy Lehel kürtje • Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) • Tordai hasadék (Erdély) <p>(<i>ajánlott anyag: Széchenyi Zsigmond: Csui, Torna vára (Felvidék), A Lendvai vár (Muravidék), délvidéki Mátyás-mondák</i>)</p>
I.2. Irodalom és mozgókép: Fazekas Mihály: Lúdas Matyi

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata

- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak: próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

II. témakör: Arany János: Toldi

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincs bővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában
- Az alkotás néhány stíuselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalása
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

Fogalmak: verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

III. témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Bibliai történetek

- Mária és József története
- Jézus tanítása a gyermekekről

(karácsonyi ünnepkör)

(ajánlott anyag: Ady Endre: *Karácsony*, Dsida Jenő: *Itt van a szép karácsony*, Juhász Gyula: *Karácsony felé*, Fekete István: *Róráté*, Kányádi Sándor: *Hattyúdal*, Reményik Sándor: *A karácsonyfa énekel*)

Kölcsey Ferenc: Himnusz

Vörösmarty Mihály: Szózat

Petőfi Sándor: Honfidal

(ajánlott anyag: Rockenbauer Pál: *Másfélmillió lépés Magyarországon – részlet*)

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...

Radnóti Miklós: Bájoló

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak: líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

IV. témakör: Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak: történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

V. témakör: Választható világirodalmi ifjúsági regény -

Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg

(ajánlott anyag: Daniel Defoe: Robinson Crusoe)

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak: A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

V. 2. 3. Kötelező olvasmányok

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény

V. 2. 4. Memoriterek

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

V. 2. 5. A hatodik évfolyamon a nevelési-oktatási szakasz végére a tanulónak az alábbi továbbhaladási feltételeknek kell megfelelnie a differenciálás elvének érvényesülésével:

- Memoriter: 10-15 versszak a Toldiból, Himnusz: 1-2 vsz., Szózat: 1-2, 13-14. vsz.,

- Fogalmak: műnemek: líra, epika, dráma, monda, rege, ballada; konfliktus, epizód, motívum, nézőpont, cselekményszál; allegória, alliteráció, figura etimologica, időmértékes verselés, hexameter, rím.
- Szerzők és művek: Arany János: Toldi, A walesi bárdok, Gárdonyi Géza: Egri csillagok;

V. 3. Hetedik osztály

Heti óraszám	2 óra
Tanítási hetek száma	36 hét
Éves óraszám	72 óra

V.3.1. A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	javasolt óraszám
I. Korok és portrék	64 (lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 51óra törzsanyag 13 óra ajánlott tananyag)
a) középkor	2
b) reneszánsz, humanizmus, reformáció	10
c) irodalmunk a 17-18. században	4
d-e) klasszicizmus és romantika	48
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	8 (lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 6 óra törzsanyag 2 óra ajánlott tananyag)

V. 3. 2. A hetedik osztály tananyagtartalma irodalomból

I. témakör: Korok és portrék
a) Középkor István király intelmei Imre herceghez
b) Reneszánsz, humanizmus, reformáció <ul style="list-style-type: none"> • Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)

- Janus Pannonius: Pannonia dicsérete
- Balassi Bálint: Egy katonaének, Hogy Juliára találja, így köszöne néki
- Irodalom és film kapcsolata: Shakespeare: Rómeó és Júlia

c)) Irodalmunk a 17-18. században

- Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)
- Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)

d-e) Klasszicizmus és romantika

- Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
(*ajánlott anyag: Petőfi Sándor: Csokonai*)
- Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz
- Kölcsey Ferenc: Huszt
- Kölcsey Ferenc: Emléklapra
- Kölcsey Ferenc: Himnusz
- Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)
- Vörösmarty Mihály: Szózat
- Vörösmarty Mihály: Ábránd
- Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
(*ajánlott anyag: Petőfi és Arany levelezése – részletek*)
- Petőfi Sándor: Nemzeti dal
- Petőfi Sándor: Szeptember végén
- Arany János: A fülemile
(*ajánlott anyag: Arany János: Szondi két apródja*)
- Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus
- Jókai: A huszti beteglátogatók
- Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
(*ajánlott anyag: Irodalom és film kapcsolata - Jókai Mór: A kőszívű ember fiai*)
- Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
- Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- Az európai kultúra kialakulásának megismerése
- A reneszánsz dráma változatok elkülönítése
- Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása

- A reneszánsz világkép értelmezés
- A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése
- A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése
- A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében
- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli
- Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)
- Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése
- Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése
- A kispikái és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)

Fogalmak: középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intellektus (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr, reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, kuruc kor, toborzódal, bujdosóénekek, siratóénekek, levél, emlékirat, romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kispika, anekdota, novella, elbeszélés

II. témakör: Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

Csukás István: Vakáció a halott utcában

(ajánlott anyag: Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Mándy Iván: Az enyedi diák)

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Az elbeszél világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos)

Fogalmak: történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

V. 3. 3. Kötelező olvasmányok

William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Rómeó és Júlia
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

V. 3. 4. Memoriterek

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal

V. 3. 5. A hetedik évfolyamon a nevelési-oktatási szakasz végére a tanulónak az alábbi továbbhaladási feltételeknek kell megfelelnie a differenciálás elvének érvényesülésével:

- Memoriter: Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Kölcsey Ferenc. Emléklapra
- Fogalmak: anekdota, novella, regény; dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica; lírai szerkezet, értekező próza; tragédia, színmű, jelenet, felvonás, díszlet, jelmez, rendezői utasítás;
- Szerzők és művek: Shakespeare: Rómeó és Júlia, Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Arany János egy balladája, Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa, Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője

V. 4. Nyolcadik osztály

Heti óraszám	2 óra
Tanítási hetek száma	36 hét
Éves óraszám	72 óra

V. 4. 1. A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	javasolt óraszám
I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	37 (lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 30 óra törzsanyag 7 óra ajánlott tananyag)
a) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	18
b) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	17
c) "Vérző Magyarország" - Trianon	2
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	20
a) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12
b) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	6
c) Dráma 20. század második felének	2

magyar irodalmában	
III. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	12 (lehetséges az óraszám alábbi elosztása: 10 óra törzsanyag 2 óra ajánlott tananyag)
IV. Szórakoztató irodalom	3

V. 4. 2. A nyolcadik osztály tananyagtartalma irodalomból

I. témakör: Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

a) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

- Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
- Ady Endre: Őrizem a szemed
- Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba
- Babits Mihály: Ádáz kutyám
- Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom
- Juhász Gyula: Milyen volt...
- Dsida Jenő: Hálaadás
- József Attila: Rejtelmek
- József Attila: Kertész leszek
- József Attila: Születésnapomra
- Reményik Sándor: Templom és iskola
- Áprily Lajos: Március
- Radnóti Miklós: Nem tudhatom

b) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

- Kós Károly: Az országépítő (részlet)
- Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály
- Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
- Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)
- Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)
- Nyírő József: Uz Bence (részlet)

c) "Vérző Magyarország" - Trianon

- Reményik Sándor: Mi a magyar?

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum
- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése
- Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)
- A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban

Fogalmak: metonímia, szimbólum; anafora, kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

II. témakör: Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében
a) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában <ul style="list-style-type: none">• Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)• Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet• Weöres Sándor: A társ• Kányádi Sándor: Két nyárfa, Öreg iskola ünnepére• Wass Albert: Üzenet haza (részlet)
b) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában <ul style="list-style-type: none">• Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)

- Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)
- Örkény István: Egyperces novellák (részletek)

c) Dráma 20. század második felének magyar irodalmában

Irodalom és színház vagy mozgókép

- Egy szabadon választott drámai alkotás Örkény István: Tóték

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)
- Szóképek, alakzatok felismerése
- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése
- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában
- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése

Fogalmak: lírai önéletrajz, népies dal, egyperces, groteszk, humor, a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, szereplők rendszere, jellemtípus

III. témakör: A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

Irodalom és mozgókép: Szabó Magda: Abigél

(ajánlott anyag: Anna Frank naplója)

Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)

Choli Daróczi József: Dal

Irodalom és mozgókép: George Orwell: Állatfarm

Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)

(ajánlott anyag: Márai Sándor: Mennyből az angyal)

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban
- Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.
- Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelőségének tudatosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

Fogalmak: jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

IV. témakör: Szórakoztató irodalom

Irodalom és mozgókép: Agatha Christie egy Poirot-novellája

Fejlesztési feladatok, lehetőségek a differenciált oktatás elvének figyelembevételével

- Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

Fogalmak: szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

V. 4. 3. Kötelező olvasmányok

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig

Szabó Magda: Abigél

V. 4.4. Memoriterek

Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)

Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)

József Attila: Születésnapomra (részlet)

József Attila: Mama

Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)

Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

V. 4. 5. A nyolcadik évfolyamon a nevelési-oktatási szakasz végére a tanulónak az alábbi továbbhaladási feltételeknek kell megfelelnie a differenciálás elvének érvényesülésével:

- Memoriter: 5-6 vers, 15-20 soros részlet egy epikai műből, teljes művek felidézése, idézetek alkalmazása a forrás megjelölésével
- Fogalmak: szimbólum, epikai szerkezet, fejlődésregény, detektívregény, groteszk, drámai szerkezet
- Szerzők és művek: Ady Endre: Őrizem a szemed, József Attila: Születésnapomra, Radnóti Miklós: Nem tudhatom, Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részlet) Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig, Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet), Szabó Magda: Abigél

VI. Értékelés

A tanulási folyamat eredményesebbé tétele, a reális énkép kialakítása szempontjából a különböző értékelési típusok nagy szerepet játszanak. A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók tudását ugyanolyan rendszerességgel kell mérni és értékelni, mint látó társaikét. A tantárgy értékelésekor figyelembe kell venni az általános és speciális, egyénre szabott fejlesztési célkitűzések, feladatkijelölések alapján az ismeretek, jártasságok és készségek terén elért eredményeket.

A tanulók eredményesebb tanulását elősegítő értékelés során a tanulási hibák és nehézségek megnevezésével, a javítási lehetőségek számbavételével a tanuló fejlesztése a cél.

Az értékelés szempontjai:

- a tanuló önmagához mért fejlődése
- a tanórai aktivitás
- a társaival való együttműködés
- önállóság
- digitális eszközhasználat a tanulási folyamatban

Az értékelés formája:

- szóbeli
- írásbeli (A számítógépet készségszinten használók számára természetesen a digitális forma a legmegfelelőbb ellenőrzési módszer.)

Az értékelés területei:

- szóbeli felelet
- feladatlapok, tesztek

- írásbeli szövegalkotás
- gyűjtőmunka
- kiselőadás, bemutató

A látássérülésből adódó sajátosságok:

- Amennyiben a tanuló bizonyos feladatok, anyagrészek alól felmentést kap, azt előre tisztázni kell vele és a társaival is.
- A tanulók felmérés, osztályozó vizsga esetén engedményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.).